

Vedlegg 1 til kongelig resolusjon 29. november 2024 om oppnevning av et utvalg som skal utrede fellesskolens rolle i framtidens samfunn:

## **Mandat for offentlig utvalg som skal utrede fellesskolens rolle i framtidens samfunn**

### **Bakgrunn**

Fellesskolen er en av de viktigste byggsteinene i det norske samfunnet og en sentral fellesarena. Skolen har et bredt samfunnsmandat i opplæringsloven og stor oppslutning i befolkningen.

Skolen skal gi alle elever likeverdige muligheter til å utvikle seg, trives og lære. De siste årene har vi imidlertid sett en tydelig negativ trend i læringsresultater i skolen. Regjeringen har nylig lagt fram Meld. St. 34 (2023-2024) En mer praktisk skole – Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5. – 10. trinn for å møte utviklingen. Et av tiltakene i meldingen er å sette ned et utvalg om fellesskolens rolle i framtidens samfunn.

Norge har valgt å ha en fellesskole der elever over hele landet møtes i de samme klasserommene. Sammen med det brede samfunnsmandatet skolen har, bygger dette et felles verdigrunnlag og felles forståelses- og referanserammer. Derfor er skolen også sentral for demokratiet vårt, og den utgjør en viktig del av det sosiale limet i samfunnet. Skolen er avgjørende for elevenes barndom og ungdomstid her og nå, og for å forberede hver enkelt til å kunne delta i utdanning, arbeid og i samfunnsliv. Skolen har ansvar for å ivareta elevenes faglige og sosiale utvikling. En god skole bidrar til sosial mobilitet og sikrer at flest mulig kan delta i utdanning, arbeid og samfunnsliv. I skolen møtes et stort mangfold av elever, med ulike bakgrunn, ulike forutsetninger og ulike behov, for å lære sammen. Skolens styrke som en felles arena der mangfoldet av barn og unge møtes, kan bli skolens utfordring om den ikke er rustet til å håndtere oppgaven.

Det er mange ulike forventninger til skolen, og både foreldre, arbeidslivet og samfunnet for øvrig har meninger om skolen. Skolen eksisterer ikke i et vakuum, den blir både påvirket av og påvirker utviklingstrekk i samfunnet, og det siste tiåret har endringer som blant annet ny teknologi og digitalisering, økt individualisering og et mer mangfoldig elevgrunnlag utfordret og endret skolen.

En skole som skal forberede barn og unge til å møte samfunnsendringer, må også selv omstille seg for å møte de forventningene samfunnet har til skolen. Samtidig skal skolen kunne være en motkraft til utviklingstrekk vi som samfunn vil motvirke. Endringer i samfunnet medfører nye krav, forventninger og utfordringer som skolen skal balansere i sitt brede dannings- og utdanningsoppdrag. Dette vil også stille krav til samarbeid med andre tjenester og aktører. Samtidig øker presset på offentlige ressurser og det blir knapphet på arbeidskraft.

## **Formål med utredningen**

Regjeringen vil ruste fellesskolen for fremtiden, og mener det er nødvendig med en bred vurdering av skolens rolle og betydning i samfunnet og hva vi som samfunn trenger og forventer av skolen i møte med utviklingstrekk og veivalg som vil utfordre fellesskolen. Derfor setter regjeringen ned et offentlig utvalg som skal utrede og skape diskusjon om fellesskolens rolle i framtidens samfunn.

Utvalget skal gjøre rede for skolens rolle og brede samfunnsmandat i dag. I lys av beskrivelsen ovenfor skal utvalget også beskrive noen sentrale nasjonale og internasjonale utviklingstrekk i samfunnet og analysere hvordan trekkene påvirker skolens rolle, for individet og for skolen som samfunnsinstitusjon. Utvalget skal også beskrive utviklingen i trivsel og skolerresultater og hvordan vi kan snu denne utviklingen i et langsiktig perspektiv.

Utvalget skal vurdere fellesskolens rolle og muligheter innenfor ett eller flere framtidsscenarioer, der minst ett skal vise et scenario der arbeidskraften og den offentlige ressursbruken er knappere enn i dag. Utredningen skal beskrive hvordan skolen også i fremtiden kan ha et bredt samfunnsmandat hvor den både skal danne og utdanne til det beste for den enkelte og fellesskapet.

## **Aktuelle problemstillinger**

Utvalget skal særlig vurdere følgende problemstillinger:

- Hvilken rolle og funksjon bør skolen som institusjon ha i et 20-årsperspektiv, både for elevene og i et samfunnsperspektiv?
- Hvilke sentrale trekk ved samfunnsutviklingen vil kunne utfordre skolen i årene som kommer, og på hvilke måter?
- Hvordan bør skolen utvikles for å bidra til å håndtere nye utfordringer, krav og forventninger i samfunnet?
- Hvordan kan skolen i fremtiden gi alle elevene likeverdige muligheter, uavhengig av kjønn og bakgrunn?
- Hva trenger barn og unge å lære for å kunne leve gode liv i framtidens samfunn, og hva er det skolens oppgave å ta ansvar for?
- I lys av punktene over, hvilke endringer på overordnet nivå må gjøres av innhold, omfang og organisering i skolen for at den skal ruste elevene til å møte framtidens utfordringer?
- Hvordan kan skolen opprettholde god kvalitet og det brede samfunnsoppdraget i alle deler av landet i en framtidssituasjon med press på offentlige ressurser, knapphet på arbeidskraft og demografiske endringer?
- Er omfanget av grunnopplæringen og lengden på utdanningsløpet hensiktsmessig, eller kan både menneskelig og økonomiske ressurser brukes bedre?

Utvalget skal ha et langsiktig perspektiv for vurderingene sine, og bidra til å legge til rette for en offentlig samtale om hva som skal til for at den norske skolen også i fremtiden kan bidra til å fremme læring, fellesskap, tillit og demokrati.

## **Åpenhet og involvering**

Utvalget skal jobbe åpent og innhente synspunkter utenfra som del av arbeidet sitt. Utvalget skal legge til rette for gode arenaer for utadrettet dialog og samtaler om skolens rolle i

framtidig. Barn og unge skal få medvirke fra et tidlig tidspunkt i prosessen og få alderstilpasset anledning til å medvirke til utvalgets arbeid.

Utvalget skal innhente Sametingets synspunkter i arbeidet.

Utvalget skal også ha en referansegruppe for å legge til rette for at representanter fra relevante organisasjoner og fagmiljøer kan legge fram sine synspunkter og problemstillinger. Videre må utvalget utveksle erfaringer med relevante fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt.

### **Avgrensning**

Utvalgets mandat omfatter i utgangspunktet ikke barnehage eller høyere utdanning. Men der det er relevant, bør utvalget omtale og vurdere hvordan utdanningsløpet fra barnehage til høyere utdanning henger sammen med skolens rolle i framtidig.

### **Leveranse**

Utvalget skal avgi sin innstilling innen 1. juni 2026. Utvalget skal i tillegg vurdere andre mulige produkter. Utvalget skal følge utredningsinstruksen og veileder for utvalgsarbeid i staten. Innstillingen overleveres Kunnskapsdepartementet.

Utvalget skal ta opp spørsmål om tolking eller avgrensning av mandatet med Kunnskapsdepartementet. Kunnskapsdepartementet stiller et sekretariat til disposisjon for utvalget.